

Sjekkliste for
UNG kunst og kultur
i Møre og Romsdal

BAKGRUNN

Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida (Meld. St. 8 (2018–2019) seier at kulturlivet er ein viktig føresetnad for ei opplyst offentlegheit, og ei investering i demokrati og danning. For å oppnå dette, må alle barn og unge ha tilgang til eit mangfald av kunst- og kulturopplevingar av høg kvalitet.

I samarbeid med kommunane Kristiansund, Sunndal og Vestnes har Møre og Romsdal fylkeskommune utarbeidd ei **«Sjekkliste for UNG kunst og kultur»**. Lista har ti sjekkpunkt som kan brukast som utgangspunkt for evaluering og kvalitetssikring av **det offentlege sitt arbeid** med kunst og kultur for, med og av barn og unge. Sjekklista tek utgangspunkt i FN sin barnekonvensjon, der artikkel 31 slår fast at alle barn har rett til «... hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.» Vidare fastslår konvensjonen at partane skal respektere og fremme «... barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv,» og at partane «skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter.» FN definerer barn til å vere i aldersgruppa mellom 0 og 15 år, og ungdom til aldersgruppa mellom 15 og 24 år. Sjekklista tek også utgangspunkt i FN sitt fjerde berekraftsmål. Der er verdsetting av

kulturelt mangfald og kulturen sitt bidrag til berekraftig utvikling er eit viktig ledd i målsettinga om å *«Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.»*

Sjekklista skal dekke all verksemd for, med og av barn og unge som kan definerast under omgrepet «ytringskultur». Omgrepet er todelt. For det første dekker det verksemd som dreier seg om formidling, vern og vidareføring av materiell og immateriell kulturarv. Det omfattar museums-, arkiv- og bibliotekverksemd, samt anna verksemd innan kulturvern. For det andre tek omgrepet sikte på å dekke all kunstnarisk verksemd: «... ytringskultur viser til det som i vid forstand kan kalles kunstneriske virksomheter. Dette omfattar produksjon og utøvelse av musikk, scenekunst, litteratur, visuelle kunstarter og film, tv, video og dataspill. Ytringskultur viser til den profesjonelle og ikke-profesjonelle utøvingen av disse uttrykksformene og til formidlingsaktiviteter og opplæring og utdanning som er knyttet til uttrykksformene. Det viser også til det å tilegne seg slike kulturuttrykk som publikummer. Det er totaliteten av disse aktivitetene og kommunikasjonsprosesser som oppstår på grunnlag av dem, vi sikter til med begrepet Ytringskultur.» (Kulturutredning 2014, NOU 2013:4, s. 61)

KVIFOR LAGE EI SJEKKLISTE?

Sjekklista sitt føremål er å løfte fram barn og unge i Møre og Romsdal som målgruppe. I tillegg ønsker vi å forsterke fokuset på barn og unge sin kunstproduksjon og deira deltaking i kunst- og kulturaktivitetar. Arbeidet med sjekklista er sterkt inspirert av Norsk kulturforum si «**Sjekklista for kulturen!**», eit verktøy som peiker ut områda for det offentlege sitt ansvar i det lokale kulturlivet.

I denne omgangen vel vi å stille lyset skarpt på **det offentlege sitt ansvar for tilbodet til barn og unge**. Vi håper at lista kan bli eit godt verktøy og utgangspunkt for både kommunane og fylkeskommunen sitt arbeid med kunst- og kulturtilbod for barn og unge, og at lista kan leggast til grunn for framtidig planarbeid, nye satsingar, utviklingsarbeid og prioriteringar. Møre og Romsdal fylkeskommune vil legge sjekklista til grunn i prosessen med å utarbeide temaplan for UNG kunst og kultur, og skal da til dømes sjå på:

- verkemiddel for produksjon og formidling av kunst- og kulturuttrykk for barn og unge.
- barn og unge sin eigenproduksjon og deltak-

ing i kunst- og kulturaktivitetar.

- moglegheit for betre samanheng mellom ulike satsingar i bibliotek, museum, skole, kulturskole, opplæringsfeltet, Den kulturelle skolesekken og Ung kultur møtes (UKM).
- korleis digitalisering av kunst-, kultur-, media- og kunnskapsfeltet verker inn på kvardagen til barn og unge.

Ønska effekt av å utarbeide sjekkliste og temaplan fell i stor grad saman med regjeringa si målsetting slik den vert uttrykt i «Kulturens kraft»:

- Å sikre barn og unge sin tilgang til arenaer for å kunne skape, vise frem og oppleve kunst og kultur av høg kvalitet.
- Å bidra til å heve statusen og kvaliteten på kunst og kultur som blir skapt for, og formidla til, barn og unge.
- Å sikre at barn og unge i si fritid har moglegheit til å ta del i aktivitet og opplæring innan kunst- og kulturfeltet.
- Å sikre at barn og unge får moglegheit til god opplæring i kunst og kultur frå barnehage via grunnskole til høgare utdanning.

SJEKKLISTE FOR UNG KUNST OG KULTUR

1 Kva for medverknad har barn og unge på kunst- og kulturfeltet?

For å skape gode og like oppvekstvilkår, må det lokale kulturlivet skapast i dialog med befolkninga, dette gjeld spesielt i dialog med barn og unge. Førsetnaden for eit godt lokalt kulturliv er at tilboda er kjent for, blir bruka av og utforma i samspel med, ei aktiv befolkning med engasjement for kunst og kultur. Brei medverknad frå barn og unge er ein førsetnad for å lukkast.

2 Har vi en aktiv, samanhengande og planlagt kunst- og kulturpolitikk for barn og unge?

For å skape gode og like oppvekstvilkår, må kommunen og fylkeskommunen ha ein aktiv utforma kunst- og kulturpolitikk. Dette blir sikra ved hjelp av en gjennomgåande og samanhengande regional og lokal kulturplanlegging. Kulturpolitikk skaper kulturpolitikarar.

3 Har alle barn og unge tilgang til å skape og utøve kunst og kultur?

For å skape gode og like oppvekstvilkår, må kommune og fylkeskommunen legge til rette for at barn og unge kan produsere og formidle både smale og breie kunst- og kulturuttrykk. Slike moglegheiter og slikt mangfald blir skapt gjennom et samspel mellom fleire kunst- og kulturaktørar: fritidsklubb, museum, kulturskole, kino, frivillige lag og foreiningar, Den kulturelle skolesekken, Ung Kultur Møtes (UKM), kulturhus, bibliotek, profesjonelle kunst- og kulturaktørar, og ikkje minst av barn og unge gjennom som sjølve organiserer kulturaktivitetar.

4 Har barn og unge tilgang på god opplæring i det breie kunst- og kulturfeltet?

For å skape gode og like oppvekstvilkår, må kommune og fylkeskommunen sikre at barn og unge får opplæring av høg fagleg og pedagogisk kvalitet i kunstfaga. Alle må ha tilgang på profesjonell kunst- og kulturfagleg opplæring gjennom hele opplæringsløpet; både i barnehage og gjennom heile det trettenårige skoleløpet. Kulturskolane er i dette ein sentral aktør, og må legge vekt på mangfald i sine undervisningstilbod. I tillegg må barn og unge i sitt lokalsamfunn ha tilbod om andre profesjonelle opplæringstilbod i kunst- og kulturfag i til dømes i museum og bibliotek, og gjennom eit breitt spekter av organisasjonar, lag- og foreiningar.

5 Er kunst for, av og med barn og unge synleg i lokalsamfunnet?

For å skape gode og like oppvekstvilkår, må kommune og fylkeskommunen legge til rette for at målgruppa har moglegheit til å vise og oppleve kunst og kultur i det offentlege rom. Det kan til dømes skje gjennom gatekunst, tilrettelagte arrangement, opne konsertar, festivalar og anna aktivitet der kunsten får ein synleg og naturleg plass i offentlegheita.

Museumstur. Foto: Kristian Andre Halle/flickr.com

- 6 Er det gode rammevilkår for produksjon og formidling til barn og unge?**
For å skape gode og like oppvekstvilkår, må kommune og fylkeskommunen legge til rette for at både profesjonelt og frivillig kunst- og kulturliv har barn og unge som publikum. Gode rammevilkår blir skapt til dømes gjennom tilskotsordningar og arenaer.
- 7 Finst det eigna kulturlokale og arenaer for barn og unge si kunstnarlege verksemd?**
For å skape gode og like oppvekstvilkår, treng ein godt tilrettelagde arenaer for kunst og kultur både ute og inne. Kommune og fylkeskommunen må legge til rette for at det profesjonelle og frivillige kulturlivet har eigna lokale og gode uterom for barn og unge si kunstnarlege verksemd, både til produksjon, visning og øving.
- 8 Får barn og unge ta del i, og bli kjend med, eigen kulturarv, lokal identitet og lokal historie?**
For å skape gode og like oppvekstvilkår, må kommune og fylkeskommunen bidra til at kulturminne, lokale historier og tradisjonar kan brukast av, og formidlart til, barn og unge. Dette er verdiar som bidreg til fellesskap, utvikling og forankring til lokalsamfunnet.
- 9 Er det god kunst- og kulturfagleg kompetanse og kapasitet i forvaltninga til å jobbe med barn og unge som målgruppe?**
For å skape gode og like oppvekstvilkår, må det offentlege ha ein kulturadministrasjon og politikarar med relevant kunst- og kulturfagleg kompetanse og forståing. Gjennom administrasjonen og politikken sin kompetanse og kapasitet, skal kommunen og fylkeskommunen sitt ansvar for kunst og kultur realiserast.
- 10 Har barn og unge trygge rammer for ytring, deltaking, produksjon, visning og konsum av kunst- og kulturuttrykk på digitale plattformer?**
For å skape gode og like oppvekstvilkår, må kommune og fylkeskommunen bidra til at barn og unge får opplæring i bruk av digitale verktøy og media i sin eigen kunst- og kulturproduksjon. Det offentlege må bidra til at barn og unge lærer å bruke digitale media for å utvikle sin eigen kreativitet, sin evne til å formidle og kommunisere. Barn og unge tidleg få hjelp til å utvikle gode haldningar og ferdigheiter i bruk av digitale media.

Bakgrunnsdokument

Fagfornyelsen

Ny stortingsmelding for barne- og ungdomskultur

UKM Norges strategi

Intensjonsavtale mellom Norsk kulturskoleråd, UKM, Ungdom og Fritid og Kulturtanken

Tildelingsbrev om spillemidler til Den kulturelle skolesekken

Strategi for praktisk-estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning

«Sjekklista for kulturen!»

Rammeplan for Kulturskolen, «Mangfold og Fordypning»

FNs barnekonvensjon

FNs bærekraftsmål

Kunstpolitikk for Møre og Romsdal

